ПРАЛЕСКА

Штомесячны навукова-метадычны ілюстраваны часопіс

№ 12 (232)

снежань 2010

ВЫХОДЗІЦЬ СА ЖНІЎНЯ 1991 ГОДА

ЗАСНАВАЛЬНІК: Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь

Часопіс перарэгістраваны ў Міністэрстве інфармацыі Рэспублікі Беларусь. Пасведчанне № 467 ад 8 чэрвеня 2009 года.

Галоўны рэдактар
Алесь САЧАНКА

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ:
Т.М. АРЭШКА, П.В. БЕСПАЛЬКО, І.У. ЖЫТКО, В.К. ЗУБОВІЧ, Т.М. КАРАСЦЯЛЁВА, Л.М. КЛЫШКО, Г.Р. МАКАРАНКАВА, Л.А. ПАНЬКО, Н.Ф. ПАШКАВЕЦ, М.М. ЧАРНЯЎСКІ, В.У. ЧЭЧАТ, С.А. ШТАБІНСКАЯ, В.А. ШЫШКІНА.

НАВУКОВЫЯ КАНСУЛЬТАНТЫ:
В.І. ІЎЧАНКАЎ, Я.Л. КАЛАМІНСКІ, І.А. КАМАРОВА, Л.А. КАНДЫБОВІЧ, Т.Ю. ЛАГВІНА, Л.Г. ТАРУСАВА, А.І. ЛЯЎКО, Н.С. СТАРЖЫНСКАЯ, І.І. ЦЫРКУН, В.У. ЧЭЧАТ.

КАНСУЛЬТАНТЫ ЧАСОПІСА:
Брэсцкая вобласць
Н.Д. ШАМОВІЧ.
Віцебская вобласць
А.В. ЛЯДВІНА.
Гомельская вобласць
Г.В. МЕЛЬНІКАВА.
Гродзенская вобласць
А.Л. КУХТА.
Магілёўская вобласць
Л.А. БАГНОЎСКАЯ.
Мінская вобласць
І.А. ІВАНОВА.
г.Мінск
Г.Ф. АСТРОЎСКАЯ.

МАСТАЦКІ РЭДАКТАР:
М.А. АНЦІПКІНА
ЛІТАРАТУРНЫ РЭДАКТАР:
А.М. МАЛІНОЎСКАЯ
МАСТАЦКА-ТЭХНІЧНАЯ ГРУПА:
М.М. БУДЧАНІН, М.К. ПАНЧАНКА, В.І. САЧАНКА, Н.Я. ЧАРАТУН
ДЗЯЖУРНЫ РЭДАКТАР:
М.М. ШАВЫРКІН

© «Пралеска», снежань, 2010.

Адрас рэдакцыі:
220103, г.Мінск, вул. Сядых, 42.
Тэл.: 8 017 281-20-65; 8 017 281-50-84; 8 017 281-26-62 (бухгалтэрыя).
E-mail: praleska-red@tut.by
Наш сайт: http://praleska-red.by

Падпісана да друку 30.11.2010.
Папера афсетная, на вокладцы і ўкладцы мелаваная.
Фармат 60х84 1/8. Ум. друк. арк. 8,5.
Ум. фарб.-адбіт. 11,3. Улік.-выд. арк. 11,25.
Тыраж 10.241. Заказ 3078.
Надрукавана ў РУП «Выдавецтва «Беларускі Дом друку»: 220013, г.Мінск, праспект Незалежнасці, 79.

У НУМАРЫ

ІНТЭРВ'Ю Ў НУМАР
Н. Пашковец. Лилия ЛУКЬЯНОВА: «ДЕТСТВО — В ЗАБОТЛИВЫЕ РУКИ ВЗРОСЛЫХ!». IV Всебелорусское народное собрание 2

ЛІЧБЫ І ФАКТЫ
2010: ВЫПЛАТЫ І ПРЫБАЎКІ 3

КАНФЕРЭНЦЫІ
А. Давидович. «BUILDING THE WEALTH OF NATIONS»: ВСЕМИРНАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ ПО ВОСПИТАНИЮ И ОБРАЗОВАНИЮ ДЕТЕЙ МЛАДШЕГО ВОЗРАСТА 4

ДАКУМЕНТЫ
Постановление Министерства образования Республики Беларусь «О некоторых вопросах осуществления контроля за обеспечением качества образования 8
Е. Малиновская. Учебные издания — под особый контроль 8

ЯКАСЦЬ АДУКАЦЫІ
А. Сачанка. АШМЯНШЧЫНА: У ГОРАДЗЕ І НА СЯЛЕ СТАЛА ЛЕПШ. Гутарка з начальнікам аддзела адукацыі Ашмянскага райвыканкама Н.Г. Кучынскай 9

МАЙСТАР-КЛАС
БЛАГОДАТНЫЙ СВЕТ ДУХОВНОГО ПРОСВЕЩЕНИЯ. Блок материалов по духовно-нравственному воспитанию дошкольников на православных традициях из опыта работы яслей-сада № 170 г.Гомеля 13

У НАС — ТАК. А ЯК У ВАС?
О. Козлова, О. Панькова. «ЁЛКА В ГОСТИ ПРИГЛАСИЛА». Сценарий музыкального праздника для детей до 3-х лет и их родителей, посещающих материнскую школу 26
О. Яралова. «ПУТЬ ЗВЕНИТ ВЕСЁЛЫЙ СМЕХ!». Музыкальная сказка для детей группы «Почемучки» (3—4 года) 27
Е. Баранова, И. Климова. Сказка к нам пришла. Сценарий новогоднего праздника для детей группы «Почемучки» (4—5 лет) 30
Т. Мезенцава. КАЛЯДНЫЯ ЗАБАВЫ. Сцэнарый свята для дзяцей малодшых груп 32

ВУЧОНЫЯ — ПРАКТЫКАМ
В. Іўчанкаў. БЕЛАРУСКАЯ МОВА: НОВАЯ РЭДАКЦЫЯ ПРАВАПІСУ. Заняткі 46—50 33

НАВУКОВЫЯ ПУБЛІКАЦЫІ
Л. Кандыбович. РАЗВИТИЕ ДОШКОЛЬНОЙ ПСИХОЛОГИИ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ: ИСТОРИЯ И СОВРЕМЕННОСТЬ 39

ВУЧОНЫЯ — ПРАКТЫКАМ
В. Чечет, И. Шеститко. ПРОГРАММА «4+». Обучаемся вместе... 41

ЭТНАПЕДАГОГІКА
Г. Лабанава. ЯК БУЛЬБА ДА НАС ПРЫЙШЛА. Канспект заняткаў у групе «Фантазёры» паводле казкі Уладзіміра Караткевіча 42

ФІЗІЧНАЕ ВЫХАВАННЕ
Т. Савина. НАШ ХОККЕЙ — О'КЕЙ! Хоккей как средство воспитания физических качеств у детей дошкольного возраста 43
«МЫ — ХОККЕИСТЫ!». Конспект физкультурного досуга в группе «Почемучки» (4—5 лет) 45

АХОВА ПРАЦЫ
Инструкция по охране труда для истопника 46

ПІСЬМО З РЭДАКЦЫІ
«ХОРОШИЙ ПЕДАГОГ-ВОСПИТАТЕЛЬ — ЭТО ЗОЛОТОЙ ЗАПАС ГОСУДАРСТВА». Ответ на анонимные письма, присланные в редакцию 48

«БУСЛЯНКА». СЯМЕЙНЫ КЛУБ «ПРАЛЕСКІ» 52

ЮБІЛЕІ
Л. Клышко. Н. ГАЛІНОЎСКАЯ: «ПАЭЗІЯ — МАЁ ЖЫЦЦЁ». Інтэрв'ю з нагоды 75-годдзя паэткі 53
Н. Галіноўская. Вершы 54

Я І СВЕТ ВАКОЛ МЯНЕ
М. Шавыркін. СНЕЖАНЬ 55

ПАСЛУХАЕМ ДОКТАРА
Л. Козловская. ПАТОЛОГИЧЕСКИЙ ПРИКУС 57

«АЛЕСЯ». ВЫПУСК ДЛЯ ЖАНЧЫН І ПРА ЖАНЧЫН 58

ГАРАСКОП-2011
ГОД БЕЛОГО КРОЛИКА 60

ЮРЫДЫЧНЫ КЛУБ 61

МАТЭРЫЯЛЫ, ЗМЕШЧАНЫЯ Ў ЧАСОПІСЕ ЗА 2010 ГОД 62

На вокладцы часопіса: «Хакей выбірае мужных і кемлівых». Выхаванцы дзіцячага сада № 220 г.Мінска Паліна ХАСАНАВА, Антон ЯНКОЎСКІ, Мікіта ДВОРНІКАЎ і Ульяна БРЫЧАК з кіраўніком фізічнага выхавання Тамарай Аляксееўнай САВІНАЙ.

Матэрыялы ў рэдакцыю павінны быць набраны на камп'ютары, рысункі, фотаздымкі разборліва падпісаны з адваротнага боку. Абавязкова неабходна дакладна і поўна паведамляць сваё прозвішча, імя і імя па бацьку, паштовы індэкс, хатні адрас, тэлефон, пасаду, пашпартныя дадзеныя стар. 31, 33 (серыя, нумар, калі і кім выдадзены, асабісты нумар грамадзяніна). Рукапісы па пошце не вяртаюцца.

У адпаведнасці са сваім Статутам рэдакцыя пакідае за сабой права на рэдагаванне, скарачэнне матэрыялаў, змену іх загалоўкаў і не вядзе перапіску з аўтарамі. Пункт погляду рэдакцыі не заўсёды супадае з пунктам погляду аўтараў. У адпаведнасці з Законам аб друку, за дакладнасць прыведзеных у публікацыях фактаў і цытат адказнасць нясуць аўтары. Тых, хто звяртаецца ў «Юрыдычны клуб», просім коратка і дакладна паведамляць сутнасць вашага пытання і свой адрас. Пераносы некаторых слоў зроблены паводле магчымасцей камп'ютара.

Матэрыялы, якія маюць рэкламны характар, пазначаны значком Ⓟ. За змест рэкламы адказваюць рэкламадаўцы. Рэклама ў часопісе можа змяшчацца на замежнай мове.

Виктор ЧЕЧЕТ,
профессор кафедры частных методик Института повышения квалификации и переподготовки кадров, доктор педагогических наук,
Ирина ШЕСТИТКО,
декан факультета повышения квалификации специалистов образования ИПК и ПК, кандидат педагогических наук, доцент
Белорусский государственный педагогический университет имени Максима Танка

Программа «4+». ОБУЧАЕМСЯ ВМЕСТЕ...

Концепция и Программа непрерывного воспитания детей и учащейся молодёжи в Республике Беларусь, основываясь на важнейших идеях и положениях о полноценном развитии личности, её интеллекта, способностей и талантов, ориентируют на то, что «содержание воспитательной работы по формированию культуры умственного труда личности заключается в воспитании таких базовых компонентов, как потребность и способность человека к непрерывному самовоспитанию и самообразованию, развитию речи, памяти, воображения, интуиции и других качеств мышления как деятельности..., направлено на реализацию познавательных потребностей и интересов личности обучающегося с учётом способностей и ведущих видов деятельности, самосовершенствование, самоорганизацию и саморегуляцию учебной деятельности, развитие продуктивных (креативных) способов мышления» [2, с. 23].

Эти положения базируются на психолого-педагогической закономерности: развитие качеств личности в любом возрасте происходит только в деятельности. Восприятие, память, мышление развиваются при многократном отражении окружающей среды в сознании и поведении личности, при взаимодействии с природой, искусством, информацией, людьми. Осуществляется развитие «прирождённого ориентировочного рефлекса» (И.П. Павлов), который проявляется в многообразии интересов, склонностей, творчества. Творческий потенциал растущего ребёнка реализуется в целенаправленно организованных видах деятельности — познавательно-практической, игровой, учебной, художественной, трудовой, бытовой, общении.

В четыре года значительные изменения происходят в деятельности ребёнка. Особое место в его жизни занимает игра, которая важна для его полноценного развития, в особенности интеллектуального. Дети в этом возрасте ежедневно и ежечасно задают взрослым десятки и сотни самых необычных вопросов, в силу чего их называют «почемучками». У «почемучек» активно развивается познавательно-практическая деятельность. «Среди значимых видов деятельности, которыми овладевает «почемучка», особое место занимает художественная деятельность. Высокая эмоциональность, чувствительность, реактивность, преимущественно образное мышление детей этого возраста способствуют успешному становлению их изобразительной, музыкальной, художественно-речевой деятельности» [2, с. 148].

Замечено, «почемучкам» характерно не только постоянное желание задавать вопросы, но и обязательно находить на них ответы. Это им необходимо для того, чтобы удовлетворять возникающую у них «жажду знаний» (Л.И. Божович). Отсюда становится весьма значительной роль родителей и взрослых, которые должны помочь ребёнку самостоятельно найти ответы на многочисленные вопросы, научить его понимать, думать, рассуждать, делать «открытия».

Учитывая отмеченные особенности дошкольного возраста и недостаточную подготовленность родителей и взрослых в интеллектуальном развитии детей, по замыслу и инициативе деканата факультета повышения квалификации специалистов образования Института повышения квалификации и переподготовки кадров Белорусского государственного педагогического университета имени Максима Танка организованы развивающие занятия определённой категории детей и родителей микрорайона Юго-Запад г.Минска по программе «4+» (образовательная деятельность с детьми дошкольного возраста предусмотрена уставом БГПУ).

Что послужило основанием для разработки и внедрения в практику данной программы? Во-первых, анализ собственного опыта работы декана в качестве учителя начальных классов и родителя; во-вторых, обоснованная информация классных руководителей школ города Минска на целевых курсах о том, что крайне неэффективной и эпизодической является работа учреждений образования с родителями; в-третьих, выявление актуальных образовательных запросов родителей в конкретном микросоциуме (микрорайон Юго-Запад г.Минска).

Программа предполагает обучение детей развитию речи, логике, изобразительной деятельности, музыке и танцу, английскому (французскому) языку. Родители позитивно отнеслись к реализации хотя и платной, но весьма необходимой для них и их детей программы. Сверхидея программы «4+» состоит в параллельном обучении детей и родителей, на некоторых занятиях — в их совместном обучении. По сути, это общепринятое в Европе и в мире неформальное образование родителей посредством диалога, полилога, дискуссий, дебатов, решения семейных ситуаций, электронных средств обучения

и др. Характерно, что при работе с детьми применяются методики (технологии) обучения и развития, рассчитанные именно на заявленный возраст; при работе с родителями — методики (технологии) просвещения и обучения взрослых, основанные на идеях и положениях андрогогики. Но общим как для детей, так и для родителей является обучение в конкретных жизненно важных видах деятельности.

Тематика занятий является максимально практико-ориентированной и личностно значимой. За основу обучения детей взяты пять направлений: первое — интеллектуальное развитие; второе — развитие речи; третье — обучение элементам изобразительной деятельности; четвёртое — освоение музыки и танца; пятое — обучение начальным умениям разговорного английского (французского) языка. Организация занятий выглядит следующим образом: для детей — 4 занятия в соответствии с нормами времени для этого возраста (25 минут); для родителей — 2 занятия по 45 минут. В течение занятий с детьми для родителей проводятся семинары-практикумы, консультации с психологом, логопедом, детским врачом по проблемам воспитания, развития, здоровья и организации досуга детей, а также обучающие занятия: разговорный английский (французский) язык, компьютерная грамота, пилатес (комплекс многообразных физических упражнений, направленный на улучшение гибкости, укрепление отдельных мышечных групп и организма в целом).

ЛИТЕРАТУРА:

1. Непрерывное воспитание детей и учащейся молодёжи в Республике Беларусь: Концепция; Программа на 2006—2010 годы. — Минск: НИО, 2007. — 64 с.
2. Программа дошкольного образования «Пралеска». — Минск: НИО; Аверсэв, 2007. — 319 с.
3. *Чечет, В.В.* Развивать творческий потенциал ребёнка / В.В. Чечет // Пралеска. — 2010. — № 5. — С. 5—6.

Галіна ЛАБАНАВА,
загадчык ясляў-сада «Сонейка»
аграгарадка Кадзіна,
Магілёўскі раён

Як бульба да нас прыйшла

КАНСПЕКТ ЗАНЯТКАЎ У ГРУПЕ «ФАНТАЗЁРЫ» ПАВОДЛЕ КАЗКІ УЛАДЗІМІРА КАРАТКЕВІЧА

Тэма: «Знаёмства з творчасцю Уладзіміра Караткевіча. Расказванне казкі «Кацёл з каменьчыкамі».

Праграмны змест: прывіваць дзецям цікавасць да роднай мовы, вучыць уважліва чуць і разумець яе; працягваць знаёміць выхаванцаў з творчасцю беларускіх пісьменнікаў; развіваць уменне дзяцей эмацыйна ўспрымаць казку, замацоўваць веды па яе змесце; удакладніць паняцці «народныя» і «аўтарскія» казкі; выхоўваць пачуцці дабрыні, узаемадапамогі.

Ход заняткаў

Выхавальнік (В.). Шмат казак ёсць на свеце! Жывуць яны ўжо даўным-даўно. І няма таго чалавека, дарослага ці дзіцяці, хто б іх не любіў.

А давайце зараз успомнім з вамі беларускія народныя казкі.

1. Назавіце беларускія народныя казкі, якія вы ведаеце?
2. З якой казкі гэтыя словы?

Тылі-тылі, скрыпіца,
Тут сядзела лісіца,
У лісіцы новы двор,
Сем дачушак на выбор,
Восьмы пеўнік — гэта мой.

(«Коцік, пеўнік і лісіца».)

3. Якімі словамі пачынаецца казка «Сынок з кулачок»? *(«Жылі дзед і баба. Быў у іх сынок. Ды такі малы, што з-пад шапкі не відаць. Не больш за кулак».)*
4. Што казала Каза-манюка кожны раз дзеду, калі вярталася з пашы? *(«Нідзе не была, нічога не ела, нічога не піла, а як бегла цераз масток, ухапіла кляновы лісток, а як бегла ля крынічкі, ухапіла кропельку вадзічкі».)*

Малайцы, дзеткі, добра ведаеце беларускія народныя казкі. А скажыце мне, калі ласка, чаму гэтыя казкі называюцца **народнымі**? *(Іх складалі людзі, народ і перадавалі ад дзядоў да ўнукаў.)*

Дзеці, а якія яшчэ бываюць казкі? *(Адказы дзяцей.)* Так, сапраўды, яшчэ бываюць і **аўтарскія** казкі. Іх піша аўтар, пісьменнік. Калі ласка, назавіце беларускія аўтарскія казкі і тых, хто іх напісаў. *(З. Бядуля. «Скарб»; В. Вітка. «Вавёрчына гора»; У. Дубоўка. «Як сінячок да сонца лётаў» і інш.)* Сёння я хачу пазнаёміць вас з беларускім пісьменнікам Уладзімірам Караткевічам, які пісаў творы не толькі для дарослых, але і для дзяцей.

(Выхавальнік паказвае партрэт пісьменніка, расказвае пра яго творчасць, пра казкі.

Гучыць кампазіцыя «Пяшчэрны горад» У. Дзядзюлі. Уваходзіць Дзед-барадзед.)

Дзед-барадзед. Добры дзень, дзеці. Давайце з вамі пасядзім, пагаворым. Ты што, спаць збіраешся ці хворы? Тады заставайся ў ложку. А калі ты здаровы і ты здаровая, то давайце сядзем на лаўку, ці на прызбу, а каму зручна — той і проста на падлогу.

Я вам буду казку расказваць. Называецца яна «Кацёл з каменьчыкамі». Напісаў яе беларускі пісьменнік Уладзімір Караткевіч...

(Дзед-барадзед расказвае казку.)

Фізкультхвілінка — беларуская народная гульня «У млын».

Выхавальнік праводзіць гутарку па змесце казкі.

1. Дзеці, як называецца казка, якую вам расказаў Дзед-барадзед?
2. Як вы думаеце, гэта казка народная ці аўтарская? Чаму? Хто яе склаў?
3. Пра каго расказваецца ў казцы?
4. Як жылося Мар'і і Ігнату? Параўнайце.
5. Хто і як дапамог Мар'і?
6. Які наказ даў Незнаёмы Мар'і? *(З суседзямі падзяліся.)*
7. «Чым мне табе аддзякаваць, добры чалавек?» — спытала Мар'я. Успомніце, што адказаў Незнаёмы. *(«Нічым. Дабрынёю да людзей. Ды гэтага дабра ў цябе заўжды хапала».)*

Дзед-барадзед. Вось бачыце, дзеткі, як добрай Мар'і дапамог Чараўнік. Нездарма ў народзе кажуць: «Як ты да людзей, так і людзі да цябе»; «Сам сябе той губіць, хто іншых не любіць».

(Выхавальнік прадаўжае гутарку.)

8. Як паводзіў сябе Ігнат?
9. Што зрабіў Чараўнік? Чаму ён так паступіў з Ігнатам?
10. Дзеці, дык што гэта за «каменьчыкі» вырасціў на Мар'іным полі Незнаёмы?

Дзед-барадзед. Сапраўды, гэта — бульба. Так Уладзімір Караткевіч хацеў з дапамогай казкі расказаць дзецям, як бульба з'явілася на Беларусі.

Рэфлексія. Кожнаму дзіцяці раздаць па два кляновыя лісткі (жоўтага і чырвонага колераў).

В. Дзеці, калі вам было цікава і вы хочаце пазнаёміцца з іншымі казкамі Уладзіміра Караткевіча, пакладзіце чырвоны лісток у чырвоны кошык, а калі вы сумавалі — жоўты лісток у жоўты кошык.

(Гучыць музыка на выбар выхавальніка.)

P.S. Да гэтых заняткаў можна выкарыстаць матэрыял «Крылы Уладзіміра Караткевіча» з № 10 (кастрычнік) часопіса «Пралеска».